

Γλώσσα Στ' Δημοτικού
Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα
Τετράδιο Εργασιών
β' τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Άννα Ιορδανίδου , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών Νεκταρία Κανελλοπούλου , Εκπαιδευτικός Ελευθερία Κοσμά , Εκπαιδευτικός Βασιλική Κουταβά , Εκπαιδευτικός Παναγιώτης Οικονόμου , Εκπαιδευτικός Κωνσταντίνος Παπαϊωάννου , Εκπαιδευτικός
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Βασιλική Τοκατλίδου , Ομότιμη Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Όλγα Μούσιου-Μυλωνά , Σχολική Σύμβουλος Ιωάννης Μπάρτζης , Εκπαιδευτικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Γιώργος Πισκοπάνης , Σκιτσογράφος-Εικονογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Παναγιώτα Χατζηθεοχάρους , Φιλολόγος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Πέτρος Μπερερής , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Χρήστος Παπαρίζος , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Χρήστος Παπαρίζος , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Γιώργος Πανουτσόπουλος , Εικαστικός καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΑΚΕΤΑΣ,
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΩΝ ΒΑΣΕΙ ΥΠΟΔΕΙΞΩΝ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ,
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ:
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ / Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
Ολοκληρωμένο έργο με κοινωνικά επιτεύγματα
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Άννα Ιορδανίδου Νεκταρία Κανελλοπούλου Ελευθερία Κοσμά
Βασιλική Κουταβά Παναγιώτης Οικονόμου
Κωνσταντίνος Παπαϊωάννου

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Γλώσσα Στ' Δημοτικού
Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα
Τετράδιο Εργασιών
β' τεύχος

τετράδιο εργασιών

Λέξεις... φράσεις... κείμενα

Γλώσσα

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 ατυχήματα	7
ΕΝΟΤΗΤΑ 11 συγγενικές σχέσεις	17
ΕΝΟΤΗΤΑ 13 τρόποι ζωής και επαγγέλματα	27
ΕΝΟΤΗΤΑ 15 κινηματογράφος - θέατρο	39
ΕΝΟΤΗΤΑ 16 μουσεία	53
ΕΝΟΤΗΤΑ 17 πόλεμος και ειρήνη	61

Ενότητα 10

Ατυχήματα Ατυχήματα Ατυχήματα Ατυχήματα

1. Η Τροχαία θέλει να φτιάξει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο για την οδική ασφάλεια και να το μοιράσει στα σχολεία.

Μπορείτε να βοηθήσετε ξαναγράφοντας το κείμενο με τις παρακάτω οδηγίες στη σωστή χρονική σειρά; Μην ξεχάσετε να προσθέσετε τους κατάλληλους χρονικούς προσδιορισμούς:

Για παράδειγμα: *Πρώτα πρώτα, πριν διασχίσω τον δρόμο,*

Για να περάσω με ασφάλεια τον δρόμο

- Εάν έρχονται οχήματα, τα αφήνω να περάσουν. Κοιτάω πάλη προσεκτικά προς όλες τις κατευθύνσεις.
- Βρίσκω ένα ασφαλές σημείο για να περάσω απέναντι και αποφεύγω σημεία που βρίσκονται κοντά σε στροφές.
- Συνεχίζω να ακούω και να κοιτάω για οχήματα ενώ διασχίζω τον δρόμο.
- Σταματάω στην άκρη του πεζοδρομίου.
- Όταν ο δρόμος είναι καθαρός από οχήματα, τον διασχίζω κάθετα και γρήγορα, χωρίς όμως να τρέχω.
- Κοιτάω προς όλες τις κατευθύνσεις για οχήματα που πλησιάζουν και ακούω προσεκτικά.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Υπογραμμίστε με κόκκινο τα σημεία που δίνουν πληροφορίες για τον τόπο και με πράσινο τα σημεία που δίνουν πληροφορίες για τον χρόνο. Στη συνέχεια, να χωρίσετε τους χρονικούς προσδιορισμούς σε προτάσεις, ουσιαστικά, επιρρήματα και φράσεις με προθέσεις. Κάντε το ίδιο και για τους τοπικούς προσδιορισμούς.

Όταν περπατάω στην πόλη, θυμάμαι πάντα

Καθώς κινούμαι στην πόλη, κοιτάζω προσεκτικά γύρω μου. Περπατάω πάντα στην εσωτερική πλευρά του πεζοδρομίου και εφαρμόζω κάθε φορά τους κανόνες ασφαλείας για να περάσω απέναντι. Πριν διασχίσω έναν δρόμο, σταματάω με ασφάλεια στην άκρη του πεζοδρομίου, χωρίς να πατάω στο οδόστρωμα. Επιλέγω συνήθως τις διαβάσεις με φανάρια. Ποτέ δεν περνάω με κόκκινο. Όπου υπάρχουν παρκαρισμένα οχήματα, δεν «πετάγομαι» στον δρόμο. Σταματάω ανάμεσά τους και σε σημείο όπου είμαι ασφαλής και μπορώ να ελέγξω την κυκλοφορία. Τις βροχερές μέρες είμαι ακόμα πιο προσεκτικός, γιατί η ορατότητα είναι τις περισσότερες φορές περιορισμένη. Κάθε πεζός οφείλει, από την αρχή μέχρι το τέλος της διαδρομής του στους δρόμους της πόλης, να υπακούει στους κανόνες οδικής ασφαλείας.

φυλλάδιο ΕΛΠΑ (διασκευή)

	Χρονικοί προσδιορισμοί	Τοπικοί προσδιορισμοί
προτάσεις		
ουσιαστικά		
επιρρήματα		
φράσεις με προθέσεις		

Ενότητα 10

Ατυχήματα

3. Τα ρήματα στην καρτέλα άλληλοτε παίρνουν αντικείμενο (μεταβατικά) και άλληλοτε όχι (αμετάβατα). Μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε και με τους δύο τρόπους για να φτιάξετε μια δική σας ιστορία; Το παράδειγμα θα σας βοηθήσει:

παίζω:

- Κάθε απόγευμα παίζουμε μπάλα στο διπλανό οικόπεδο.
- Το ραδιόφωνο έπαιζε δυνατά όλη την ώρα.

ανοίγω

παίζω

γυαλίζω

γελάω

πονάω

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Στον διάλογο που ακολουθεί βρείτε τα αντικείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων και σημειώστε στον πίνακα ποια ρήματα είναι μονόπτωτα και ποια δίπτωτα.

Καλησπέρα. Μήπως είναι εύκολο να περιποιηθείτε λίγο το τραύμα στο χέρι μου; Δεν αντέχω πια τον πόνο. Πώς να σας περιγράψω την ταλαιπωρία μου;

Βεβαίως! Καθίστε πρώτα να το καθαρίσω και να σας βάλω έναν επίδεσμο. Ακόμα, θα σας δώσω μια συμβουλή: μη χρησιμοποιείτε πολύ το χέρι σας, ώσπου να υποχωρήσει τελείως το πρήξιμο.

Ρήμα	Μονόπτωτο	Δίπτωτο
να περιποιηθείτε		
αντέχω		
να περιγράψω		
να καθαρίσω		
να βάλω		
θα δώσω		
μη χρησιμοποιείτε		

Ενότητα 10

Ατυχήματα

5. Στο παρακάτω κείμενο κάποιος έσβησε μερικές αντωνυμίες. Μπορείτε να τις συμπληρώσετε;

Τελικά δεν είναι και άσχημο να έχεις σπάσει το πόδι! Τώρα το καταλαβαίνω! να το έλεγε ότι το ατύχημα θα ήταν για η ιδανική ευκαιρία για ξεκούραση;

Θυμάμαι σαν τώρα τη στιγμή. Έπαιζα στην αυλή του σχολείου με συμμαθητές μου, όταν δε πρόσεξε και έπεσε πάνω μου.

Όμως, τώρα πια, κι εγώ ο μπορώ να πω ότι σχεδόν χαίρομαι με την κατάστασή Βρίσκομαι πρωί στο σπίτι, δεν κάνω, βλέπω θέλω στην τηλεόραση και δε με ενοχλεί.

Βέβαια, έχει λείψει το παιχνίδι με τους φίλους, αλλά παρηγορεί η σκέψη ότι σύντομα θα είμαι κοντά

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

6. Στο κείμενο που ακολουθεί επαναλαμβάνεται πολλές φορές το αναφορικό που. Ξαναγράψτε το κείμενο στη διπλανή στήλη, αντικαθιστώντας το αναφορικό που με τους κατάλληλους τύπους της αναφορικής αντωνυμίας ο οποίος, η οποία, το οποίο και κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές:

Και τα παιχνίδια κρύβουν κινδύνους

Τα παιχνίδια που παίζουν τα παιδιά αποτελούν πηγή ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης.

Ωστόσο, τα παιχνίδια που είναι ακατάλληλα για την ηλικία του παιδιού και χρησιμοποιούνται λανθασμένα ή δεν έχουν επισκευαστεί σωστά μπορεί να προκαλέσουν τραυματισμούς. Άρα, καλό είναι να αποφεύγονται παιχνίδια που είναι αιχμηρά ή που μπορεί ένα παιδί να τα καταπιεί.

Επίσης, ένα παιχνίδι που χρησιμοποιούν πολλά παιδιά μπορεί να αποτελέσει εστία μόλυνσεων και να μεταφέρει μικρόβια. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι είναι απαραίτητη η απολύμανσή τους, που εξουδετερώνει τα μικρόβια.

Ακόμη, ο χώρος όπου κινείται το παιδί πρέπει να είναι ασφαλής και να μην κρύβει παγίδες που μπορούν να αποβούν επικίνδυνες, όπως σύρματα και πηγάδια.

Τελικά, καλό είναι να ενθαρρύνονται τα ίδια τα παιδιά να φροντίζουν τα αγαπημένα τους αντικείμενα.

Τα παιχνίδια με τα οποία παίζουν τα παιδιά αποτελούν πηγή ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Ενότητα 10

Ατυχήματα

7. Χρησιμοποιήστε τις λέξεις της στήλης Α ως υποκείμενα και τις λέξεις της στήλης Β ως κατηγορούμενα για να σχηματίσετε προτάσεις με τα ρήματα της στήλης Β. Οι λέξεις πρέπει να μπουν στον κατάλληλο τύπο (πτώση, αριθμό και πρόσωπο).

A	B	Γ
η απροσεξία	θεωρούμαι	ολισθηρός
το πεζοδρόμιο	φαίνομαι	αιτία ατυχημάτων
η ζώνη ασφαλείας	είμαι	επικίνδυνος
το επιφανειακό τραύμα	λέγομαι	επιπόληιος
η υπερβολική ταχύτητα	γίνομαι	υποχρεωτικός

-
-
-
-
-
-

8. Στο παρακάτω κείμενο συμπληρώστε τα κενά με τους τύπους των ρημάτων στον κατάλληλο χρόνο. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τη γραμματική και το λεξικό:

Μερικά παράξενα ατυχήματα (συμβαίνει) πέρσι αρκετά συχνά στη λεωφόρο κοντά στο σπίτι μου. Όταν ο ήλιος ανέτειλε από το απέναντι βουνό και φώτιζε τους οδηγούς κατά πρόσωπο, αν (συμπίπτει) τη στιγμή ακριβώς εκείνη να ανάβει το κόκκινο φανάρι, πολλές φορές το πίσω αυτοκίνητο έπεφτε με φόρα στο μπροστινό ή το μπροστινό δε σταματούσε και διέσχιζε τον δρόμο. Μια φορά μάλιστα (υπάρχω) και τραυματισμός. Ευτυχώς δεν ήταν τίποτα σοβαρό. Από τους γείτονες (καλούμαι) το ασθενοφόρο και (παρέχομαι) οι πρώτες βοήθειες στον τραυματία.

Φέτος όμως (λαμβάνομαι) τα απαραίτητα μέτρα. Από τον δήμαρχο (εγκρίνομαι) όσα χρήματα χρειάζονταν και (ανατίθεμαι) σε ένα συνεργείο να κάνει τις εργασίες. Προειδοποιητικά φανάρια και πινακίδες τοποθετήθηκαν πριν από τη διασταύρωση. Έτσι, οι οδηγοί (απαηλλάσσομαι) από τον κίνδυνο και μπορούν πλέον να απολαμβάνουν την ανατολή!

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Ενότητα 10

Ατυχήματα

9. Οι λέξεις κόλλησαν! Μπορείτε να τις ξεκολλήσετε, προσθέτοντας και τα απαραίτητα σημεία στίξης;

Το αγαπημένο μας παιχνίδι στις διακοπές ήταν το πηγαίνε λίγα μεταποδήλιτα στο λοφάκι της Περαιώνας βάζαμε όλη μας τη δύναμη στα πεντάλι για να ανεβούμε τη μεγάλη νηφόρα και φτάναμε μετά από ώρα ξεθωασμένοι στην κορυφή ήμασταν ποδήλι μαζί ακόμα και δεκατρία ή δεκατέσσερα ποδήλιτα τον απίσω από το αήλιο επικεφαλής ήταν ο Λούης πάντα πρώτος στις σκανταλιές και φαινόταν πολύ καθαρός πείο ήταν επιτέλους φτάναμε στην κορυφή καθόμασταν καταγής κοιτάζαμε από ψηλά τη θάλασσα και ελέγχαμε τα λάστιχα ήταν εντάξει μετά ετοιμαζόμασταν για τη μεγάλη κατρακύλα παίρναμε φόρα και μόλις δινόταν το σύνθημα φεύγαμε βολίδα αήλιο στερμάτιζε κατευθείαν σε μια μάντρα αήλιο απέφυγε παρά τρία χένα πεύκο κι αήλιο σκωνόταν με το ποδήλι στο σκάδο με ασκουπίδια που του φώναζαν καλώς όρισες μοι τον τι γεμίζαμε σημάδια και γρατζουνιές εντέλει το γληντάγα με με την ψυχή μας

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Ένας συμμαθητής σας έχει αναλάβει να φτιάξει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο για τον θεσμό του Σχολικού Τροχονόμου. Δυσκολεύεται όμως να βρει τις κατάλληλες λέξεις. Βοηθήστε τον συμπληρώνοντας τα κενά με την κατάλληλη συνώνυμη ή αντώνυμη (αντίθετη) λέξη για κάθε λέξη που βρίσκεται μέσα στην παρένθεση.

Χτυποκάρδια στα θρανία και όχι στη διάβαση πεζών!

Ο Εθελοντής Σχολικός Τροχονόμος είναι ένας θεσμός (παλιός) για την Ελλάδα, δοκιμασμένος όμως με (αρνητικά) και σπουδαία αποτελέσματα στις (λιγότερες) (κράτη) του εξωτερικού. (Σκοπό) έχει να (απαγορεύσει) στα παιδιά να πηγαίνουν με ασφάλεια στο σχολείο. Να τους εξασφαλίσει δηλαδή το (υποχρέωση) στη ζωή. Οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδεύονται από (άπειρους) αξιωματικούς της Τροχαίας στην εφαρμογή του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας. Μετά την ολοκλήρωση της (μόρφωσής) τους αναλαμβάνουν υπηρεσία: φορώντας ένα ειδικό κίτρινο γιλέκο και κρατώντας την (ταμπέλα) με το STOP, φροντίζουν για την ασφαλή διέλευση των παιδιών από τις διαβάσεις πεζών ή σε κάποια (ακίνδυνα) σημεία, (μακριά) σε σχολεία, πριν την (παύση) και μετά το (αρχή) των μαθημάτων.

φυλλάδιο Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών